

О.М. Мандровний,

методист міського методичного центру

м. Славутич Київської області

Методичні рекомендації щодо виконання програми з української літератури в 2015-2016 навчальному році

(складені відповідно до листа Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України від 09.06.2011 р. N 1/9-454 «Про особливості організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах у 2011/12 навчальному році» та листа Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України від 01.06.2012 р. N 1/9-426 «Щодо інструктивно-методичних рекомендацій із базових дисциплін», листа Міністерства освіти і науки України від 01.07.2014р. № 1/9-343 «Про організацію навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах і вивчення базових дисциплін в основній школі», листа Міністерства освіти і науки України від 26.06. 2015 р. № 1/9-305 «Про вивчення базових дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах у 2015/2016 навчальному році»)

1. Викладання української літератури відбувається за двома паралельними програмами:

1.1. для учнів **5-7 класів** за навчальною програмою, розробленою на основі **нового** Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392) і затвердженою наказом Міністерства від 06.06.2012 р. № 664

1.2. для учнів **8-9 класів** за навчальною програмою, розробленою на основі **старого** Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 № 24)

2. Чинною програмою з української літератури для **8-9 класів** є *програма 2005 року*:

- Українська література. 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів/ Автори Р.В.Мовчан, Н.В.Левчик, О.А.Камінчук, М.П.Бондар, О.Б.Поліщук, М.М.Сулима, Л.П.Шабельникова, В.М.Садівська. Керівник проекту М.Г.Жулинський. За загальною редакцією Р.В.Мовчан. – К., Ірпінь: Перун, 2005. – 201 с.

3. Рішенням колегії Міністерства освіти і науки від 11 лютого 2010 року (протокол № 1/4–2) затверджено такі зміни до навчальної програми з української літератури 2005 року:

8 клас

- твір **І. Франка** «Іван Вишенський» – текстуальне вивчення замінено на оглядове (1 година);

- поезії **В. Самійленко** «Ельдорадо» і «Патріоти» вилучено з програми, замінено на твори «На печі», «Не вмере поезія...»;
- вивчення творчості **Є. Дударя** (за програмою: «Слон і мухи», «Лісова казка», «Червона Шапочка») вилучено з програми – натомість вивчаються оповідання **О. Черногуза** «Як вибрати ім'я», «Як поводитись у кіно» зі збірки «Веселі поради»;

9 клас

- притча **І. Липи** «Мати» – вилучено з програми;
- усунуто дублювання вивчення вірша **Т. Шевченка** «Садок вишневий коло хати...» (у 5 класі твір вивчається, з програми для 9 класу знято);
- зменшено на початку навчального року вивчення поезій напам'ять (замість чотирьох пісень вивчатиметься дві на вибір.

4. Чинною програмою з української літератури для **5-7 класів** є програма 2013 року:

- Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська література. 5-9 класи» (авт. колектив, керівник Мовчан Р.В.). – К.: ВД «Освіта», 2013

5. З програми 2013 року «зادля вдосконалення ... з обов'язкового вивчення вилучено такі теми:

5 клас

- **Є. Гуцало.** «Зірка», «Чарівники», «Журавлі високі пролітають...» (поезії) з розділу «Рідна Україна. Світ природи».

6 клас

- **О. Іваненко.** «Друкар книжок небачених» з розділу «Загадково прекрасна і славна давнина України».

та додано такі твори:

5 клас

- **О.Олесь.** «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород» (поезії);
- **Зірка Мензатюк.** «Таємниця козацької шаблі» до розділу «Історичне минуле нашого народу».

6 клас

Із них у формі класного твору	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Із них в іншій формі (тесту, літературного диктанту тощо)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Кількість уроків розвитку мовлення (РМ)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Кількість уроків позакласного читання (ПЧ)	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

9. Кожного семестру в 5-9 класах проводиться один урок усного розвитку мовлення та один урок писемного розвитку мовлення.

10. «Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Учитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовки учнів, особливостей класу тощо».

11. «Звертаємо увагу на те, що **домашній контрольний твір** не є обов'язковою формою контролю з української літератури. Ураховуючи розвиток інформаційних технологій і рівень володіння ними сучасними учнями, написання домашнього контрольного твору, який потім має перевірити учитель, перетворюється на формальність і не дозволяє об'єктивно визначити знання учнів з певної теми.

Якщо такий вид контролю навчальних досягнень учнів, як домашній контрольний твір, залишений учителем, необхідно обрати таку форму творчої роботи (наприклад, створення *фанфіків* тощо), щоб учні самостійно виконували творче домашнє завдання».

12. «Можливі види контрольних робіт:

- тест;
- відповіді на запитання;
- контрольний літературний диктант;
- анкета головного героя;
- комбінована контрольна робота тощо;

• письмові контрольні твори».

13. «Можливі види контрольних робіт із розвитку мовлення:

- складання оповідання (казки) за прислів'ям;
- добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору;
- введення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзаж у вже існуючому творі;
- усний переказ оповідання, епізоду твору;
- твір-характеристика персонажа;
- написання асоціативного етюду, викликаного певним художнім образом;
- написання вітального слова на честь літературного героя, автора тощо;
- твір-опис за картиною;
- складання тез літературно-критичної статті (параграфу підручника);
- підготовка проекту (з можливим використанням мультимедійних технологій) – індивідуального чи колективного – з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо;
- складання анкети головного героя, цитатних характеристик, конспекту, рецензії, анотації;
- написання реферату;
- ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору;
- написання листа авторові улюбленої книжки;
- інсценізація твору (конкурс на кращу інсценізацію уривка твору) тощо».

14. «У 8–9 класах з **поглибленим вивченням** української літератури пропорційно збільшується кількість контрольних робіт та уроків розвитку мовлення (на розсуд вчителя визначаються кількість і види контрольних робіт)».

15. Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 10.08.2010 року № 1/9-543 «Про навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів на 2010/2011 навчальний рік» подаємо розподіл годин на вивчення української літератури в старшій школі за рівнями змісту освіти:

Навчальний предмет	Кількість годин на тиждень у класах					
	Рівень стандарту		Академічний рівень		Профільний рівень	
Класи	10	11	10	11	10	11
Українська література	2	2	2	2	4	4

16. Мінімальна обов'язкова кількість контрольних робіт з української літератури для учнів 10-11 класів зведена у таку таблицю:

Рівні вивчення предмету	Рівень стандарту, академічний рівень				Профільний рівень			
	10 клас		11 клас		10 клас		11 клас	
Класи								
Семестри	I	II	I	II	I	II	I	II
Загальна кількість контрольних робіт	3	3	3	3	4	4	4	4
Із них у формі класного твору	1	1	1	1	1	1	1	1
Із них у інших формах	2	2	2	2	3	3	3	3
Кількість уроків розвитку мовлення	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Кількість уроків позакласного читання	1	1	1	1	2	2	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5

17. «У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – писемного. Умовне позначення у таблиці – (у + п)».

18. «Ведення зошитів оцінюється від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою. Під час перевірки зошитів урахується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи».

19. **Видами оцінювання** навчальних досягнень учнів з української літератури є *поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.*

20. Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 21.08.2010 р. №1/9-580 щодо вивчення у загальноосвітніх навчальних закладах предметів інваріантної складової робочого навчального плану в 2010/2011 навчальному році «семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок і має бути наближеним до середнього арифметичного від суми балів тематичного оцінювання. При цьому слід урахувати динаміку особистих навчальних досягнень учнів з предмета, важливість теми (тривалість її вивчення, складність змісту, ступінь узагальнення матеріалу тощо), але завжди **на користь учня.**

Наприклад, за відсутності однієї тематичної оцінки (учень був не атестований (н/а) з поважної причини) семестровий бал має виставлятися на підставі наявних тематичних оцінок **на користь дитини**, з урахуванням самостійного засвоєння нею матеріалу попередньої теми, за яку виставлено "н/а".

21. «Згідно з наказом МОН від 18.02. 2008 № 99 «Про Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням окремих предметів» розроблено навчальну програму з української літератури:

- Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української літератури. 8-9 класи. // Керівники авторського колективу: М.Г. Жулинський, Г.Ф. Семенюк; за загальною редакцією Р.В. Мовчан; авторський колектив: Р.В. Мовчан, М.М. Сулима, В.І. Цимбалюк, Н.В. Левчик, М.П. Бондар. – К.: Грамота, 2009. – 88 с».

22. У **вечірніх** (змінних) **загальноосвітніх навчальних закладах** українська література вивчатиметься за програмами для денних загальноосвітніх навчальних закладів.